

Jak namazat běžky

Správný postup mazání musíme rozlišit do dvou kategorií. Jinak nanášíme sjezdové parafíny a jinak stoupací vosky. Nejprve se budeme věnovat parafínům. Přeci jen ty mažeme jako úplně první.

Jak namazat parafín?

Běžku mažeme od parafínu. Předně je však nutné odstranit nečistoty ze skluznice. K tomu nám poslouží bronzový kartáč. Pokud ho nemáme, tak je vhodné očistit lyži alespoň suchým nepelichajícím hadrem. Obzvláště u kartáčku si dáváme záležet, aby naše tahy vedly po směru, od špičky k patě, nikoliv „proti srsti“.

Pokud už byla lyže namazána stoupacím voskem, tak dbáme na to, abychom kartáčkem nezajeli do mazací komory, a tím ho trvale neznehodnotili. Dalším důvodem je voskový prach a piliny dostávající se do mazací komory, které zde ruší účinek stoupacích vosků, proto je vhodné tuto komoru překrýt kupříkladu novinami, či hadrem.

Po vyčištění přistoupíme k další fázi. Vyjmeme kostičku parafínu vhodné barvy z krabičky a krátkými tahy sem a tam (mimo mazací komoru) ho nanášíme na lyži. Často je nutné na vosk pořádně přitlačit tak, aby za sebou zanechával stopu. Případně si můžeme vypomoci lehkým nahřátím a následným nakapáním. Speciální péči pak věnujeme důkladné přípravě a namazání žlábků.

Zažehlujeme

Jakmile jsme spokojeni s relativní rovnoměrností a množstvím (stačí skutečně jen tenká vrstvička), tak do ruky vezmeme čistou žehličku a opět tahy od špičky k patě s vynecháním mazací komory vosk zažehlíme. Teplota tání bývá okolo 100°C – 130°C, na domácích žehličkách tomu zhruba odpovídá kousek za silonem, napařování vypínáme. Tu nesmíme nechat delší dobu na jednom místě, jinak bychom mohli propálit skluznici, a tím ji znehodnotit. Fakt, že jsme odhadli správnou vrstvu, kontrolujeme tím, že nám za žehličkou zůstává souvislý povrch připomínající hladinu rybníka. Pokud tomu tak není, tak musíme přimazat. Ke konci žehlení pak ještě nesmíme zapomenout projet žlábků a žehličku důkladně očistit savým papírem, či hadrem.

Strháváme

Poté necháme lyže vychladnout. Nejvhodnější, ale časově nejnáročnější je pozvolné vychladnutí. Jakmile parafín dostatečně ztvrdne, postoupíme dále. Vezmeme do ruky plexisklovou stěrku a rovnoměrnými pohyby od špičky k patce stahujeme přebytečný vosk. Stěrku držíme zhruba pod úhlem 45°, podobně jako pluh za traktorem. Často je nutné lehce přitlačit. Přebytečný vosk necháváme volně odpadávat na zem. Ke konci pak protáhneme ještě žlábků.

Leštíme

Jakmile máme hotovo, tak se vrháme na další fázi – leštění. Poté co hadrem otřeme zbytky parafínu, vezmeme do ruky nylonový kartáč a začneme opět důvěrně známými pohyby po směru, mimo mazací komoru, leštit skluznici. V okamžiku, kdy z ní už nic na oko neodpadává, můžeme považovat parafinování za hotové. Bruslaři v této chvíli vyrážejí na trať, klasici jdou obhlédnout stopu, aby zjistili, co namazat na stoupání.

Jak namazat stoupací vosk?

Jakmile napustíme lyži parafínem, můžeme začít upravovat její stoupací část. Na očištěnou, vosků zbavenou mazací komoru nejprve nanášíme tenkou vrstvičku základního vosku – hezky česky označovaného „grundvosk“. Pokud ho nemáme ve výbavě, nahrazujeme ho modrým klistrem. Na čerstvý jemný sníh si pak dokonce můžeme tento základ dovolit vynechat.

Samotný postup

Samotný postup mazání je jednoduchý. Na skluznici nejprve nanese „několik tůpek“ a poté je rozžehluje. K manipulaci s klisterem nám poslouží dodávaná stěrka. Na rozdíl od parafínů si ale dáme pozor, aby se nám vosk nedostal do žlábků. Výsledný film by měl být velmi tenký, ale zároveň rovnoměrný a „rozlitý“ po všech místech mazací komory. Při práci dbáme na to, abychom nepřetahovali mimo tuto zónu a dále je vhodné počítat s tím, že vosk má při jízdě spíše tendenci se roztahovat.

Podkladový vosk necháme ideálně zcela vychladnout a pak teprve přistoupíme k mazání stoupacího vosku odpovídajícím aktuálním podmínkám. Jakmile vybereme vhodný druh, či jejich kombinaci, můžeme se pustit do mazání. Vosk opět nanášíme po velmi tenoučkých vrstvičkách, ideálně vytváříme strukturu „tůpek“ ve tvaru stromečku, případně si můžeme tvrdší vosk dovolit rovnoměrně natáhnout. Rozhodně se vyhýbáme silné vrstvě a zdálky viditelnému stromečku, jak bývá často chybně uváděno. Pokud to s množstvím vosku přeženeme, tak akorát dosáhneme syndromu zvaného „Karpaty“ – nerovnoměrná silná vrstva vosku začne na lyži pracovat, postupně se rolovat a velmi rychle rozmazávat směrem ven z mazací komory a brzdit. Zde totiž platí, že méně je více.

Jednotlivé vrstvy

V praxi mažeme tenkých vrstviček vždy několik. Většinou záleží na ostrosti sněhu a charakteru a délce zamýšlené trasy, ale přesto je vhodné množství alespoň tři a více. První vrstvy zažehluje, přičemž dbáme na to, abychom novou vrstvu „neprožehlili“ do té předchozí. Po každém cyklu necháváme lyži mírně zchladnout. Poslední vrchní vrstvu pak místo žehličky pouze rozkorkujeme. Korkem pohybujeme sem a tam dle fráze „třením vzniká teplo“. Pokud mažeme kombinaci různých vosků, tak musíme mít na paměti, že měkčí (teplejší) vosk nesmí nikdy přijít pod tvrdší (studenější). V celém procesu pak pečlivě sledujeme výslednou výšku vrstvy vosků, která nesmí být příliš silná. Nezapomeňme: přimazat se dá vždycky, ale naopak to nejde.

V průběhu celé práce se pak vyplatí velmi často čistit žehličku a podobně jako u parafinování postupovat tak, abychom nepropálili skluznici. Postupné zchladnutí je pak nejšetnější jak k samotným lyžím, tak i k funkci vosků. Těsně před ukončením mazání pak protáhneme, a tím vyčistíme, žlábek. Před samotným nástupem do stopy necháme lyži zchladnout na venkovní teplotu.

Pokud nám vosk těsně krátce po vyjetí párkrát ustřelí, ještě nevěšme hlavu, protože podobně jako naše tělo, i on potřebuje nějakou tu chvíli na zahřátí k optimálnímu výkonu.

Jak namazat klister?

Klister se maže podobně jako podkladový vosk s tím, že tentokrát dáváme o chlup silnější vrstvičku. Dále nemusíme jako u stoupacích dávat několik vrstev, ale vystačíme si jen s jednou. Přestože klister stačí pouze roztáhnout pomocí dodávané stěrky, je vhodnější ho lehce zažehlit – zrovnoměrníme tím tak výslednou vrstvu a vosk také na lyži lépe drží a méně se sjíždí. Při nanášení opět pečlivě odměřujeme množství - rozhodně není žádoucí vymáčkout najednou půl tuby. Mazací komora na klistry bývá o něco kratší, takže se snažíme o její dodržení. Přeci jen tento druh vosku má úžasnou tendenci roztahovat se tam, kam nepatří.

Před uvedením do provozu - úvodní mazání

Každá skluznice bývá před opuštěním výroby lehce neparafinována, ale v naprosté většině případů to nestačí. Proto musíme před prvním ostrým testem našich nových lyží věnovat trochu pozornosti jejich přípravě tak, aby nám co nejdéle vydržely v dobrém stavu. Na čistou skluznici zažehlíme dle typu lyže (bruslařská po celé, klasická mimo mazací komoru) středně tvrdý parafín – obvykle se používá cokoliv ze škály fialová, červená. Tento vosk pak necháme alespoň půl hodinu zchladnout a strhneme ho. Potom už mažeme parafín dle aktuálních podmínek. Po jeho následném strhnutí a vyleštění už můžeme vyrazit

ozkoušet, jak to sviští.

Jak často mazat?

Co se týče sjezdového vosku, tam lze poradit celkem jednoznačně – při výrazné změně teploty nebo pokud se nám na skluznici začnou objevovat „bílá“ vysušená (jakoby ošoupaná) místa. Kvalitně zažehlený parafín však vydrží poměrně dost.

Naproti tomu stoupací vosky mažeme častěji. Určitě je vhodné připravit lyže před každým výjezdem. Nejenže stoupací vosky mají poměrně úzký záběr, co se povětrnostních podmínek týče, ale také toho rozhodně nevydrží tolik. Někdy je nutné přimazávat i v průběhu delšího výletu, či aktuálních změnách počasí a sněhu.

Jak se zbavit vosku?

Na odstranění stoupacích vosku se vyrábějí speciální smývací roztoky, ale s úspěchem lze použít i technický benzín. Ten však není ke skluznici nejšetrnější a značně ji vysušuje, proto bychom měli být při jeho používání maximálně obezřetní. Každý by se tedy měl nejdříve pokusit vosk strhnout pomocí stěrky a až teprve, pokud není zbylí, přistoupit ke zmíněné drastické metodě.

Další z možností jak pročistit sjezdovou část skluznice představuje zažehlení velmi měkkého parafínu s tím, že se ještě za tepla okamžitě strhává.

Co se týče oblečení, tak z něj se vosky dostávají obvykle hůře. Obzvláště takový klistr bývá už na celý život. Naproti tomu z rukou ho lze prý poměrně úspěšně dostat za pomoci indulony.

2010